

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Uznesením Mestského zastupiteľstva v Košiciach č. 616/2021 bol odsúhlasený zámer rekodifikácie právnej regulácie miestnej dane za užívanie verejného priestranstva vzhľadom na veľký počet noviel VZN. Zároveň bola stanovená lehota pre poslancov MZ na podávanie ďalších námetov do VZN – žiadne podnety však mestu Košice doručené neboli. Aj z tohto praktického dôvodu spracovateľ materiálu dospel k záveru, že v rámci osobitného zamerania na tému parkovania nie je nevyhnutné zatiaľ meniť všetky ostatné daňové sadzby.

Pri parkovaní je nutné reflektovať aj na ostatné prijaté VZN (najmä VZN č. 157, ktorým bola ustanovená zóna plateného parkovania a VZN č. 221, ktorým bol schválený princíp minimalizácie vyhradeného parkovania na konkrétne EČV).

Popri niektorých menších legislatívno-technických úpravách podstata novely VZN č. 70 spočíva v dvoch hlavných bodoch:

- (1) sprecizovanie ustanovení o umiestnení prevádzkovo nespôsobilých vozidiel (najmä tzv. autovrakov) na verejnom priestranstve s novým určením daňových sadzieb podľa toho, v akej lokalite sa nachádza vozidlo,
- (2) podstatná aktualizácia daňových sadzieb za vyhradené parkovania, berúc na zreteľ, že predmetné sadzby (s výnimkou sadzieb v zóne plateného parkovania) sa nemenili takmer 15 rokov, a teda medzičasom fakticky došlo k ich reálnemu zníženiu (hoci nominálne sa sadzby nemenili). Napriek navrhovanému pomerne dlhému prechodnému obdobiu (do konca roku 2023) sa javí ako užitočné postupne vylúčiť absolútne bezplatné užívanie vyhradených parkovacích miest – v prípade ŤZP sa navrhuje od roku 2024 zníženie 97 % (namiesto súčasného 100 % oslobodenia) a taktiež sa navrhuje primerane zdaniť aj vyhradené parkovacie miesta užívané štátnou správou. Tým sa reflektuje aj skutočnosť, že mesto Košice ako správca ciest má všeobecne dané náklady s údržbou miestnych ciest vrátane nákladov s osadzovaním dopravných značiek.

Ad (1): užívanie verejného priestranstva v prípade tzv. autovrakov

V súčasnosti sa za užívanie verejného priestranstva považuje umiestnenie vozidla parkujúceho na jednom mieste po dobu dlhšiu ako 30 dní, ktoré zároveň spĺňa podmienky podľa § 67 ods. 1 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch (t. j. ide o tzv. staré vozidlá). Podľa tohto ustanovenia zákona o odpadoch držiteľ vozidla je povinný

- a) zabezpečiť na vlastné náklady odstránenie vozidla z miesta, na ktorom poškodzuje alebo ohrozuje životné prostredie alebo narušuje estetický vzhľad obce či osobitne chránenej časti prírody a krajiny a
- b) umiestniť a uchovávať vozidlo tak, aby nepoškodzovalo alebo neohrozovalo životné prostredie, aby sa zachoval estetický vzhľad obce alebo osobitne chránenej časti prírody a krajiny.

Zákon o odpadoch ďalej stanovuje postup v prípade nesplnenia stanovených povinností držiteľa vozidla. Príslušná oprávnená osoba môže na náklady držiteľa vozidla odstrániť resp. umiestniť vozidlo len na určené parkovisko.¹ V praxi sa ako problém javí byť jednak

¹ Podľa § 60 ods. 20 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch zákon určené parkovisko je parkovacia plocha prevádzkovaná osobou, ktorá je oprávnená na zber starých vozidiel, alebo spracovateľom starých vozidiel,

obmedzená kapacita určených parkovísk, jednak pri definícii starého vozidla ako vozidla, ktoré sa stalo odpadom² mnohí držiteľia ani nemajú záujem klasifikovať svoje „staré“ vozidlo ako odpad.

Preto sa javí ako vhodné pre účely dane za užívanie verejného priestranstva redefinovať „nespôsobilé“ vozidlo nie s použitím predpisov o odpadovom hospodárstve, ale pomocou predpisov o prevádzkovaní motorových vozidiel. Podľa návrhu novely VZN by sa za nespôsobilé vozidlo považovalo vozidlo, ktoré bolo trvalo alebo dočasne vyradené z evidencie vozidiel, nemalo „platnú STK/EK“ resp. by inak podľa zákona nebolo spôsobilé na prevádzkovanie. Vznik daňovej povinnosti by však bol viazaný na márne uplynutie 30-dňovej lehoty na odstránenie vozidla z verejného priestranstva.

Návrh úpravy počíta s rozčlenením sadzby podľa lokality, vrátane prechodného obdobia. Základ dane tvorí každý aj začatý m² pôdorysu nespôsobilého vozidla. Pri predpokladanom základe dane (u väčšiny vozidiel) v rozsahu od 7 až 9 m² by v prípade neodstránenia vozidla do 30 dní odo dňa doručenia výzvy sa počnúc ďalším dňom navrhuje nasledovné (v porovnaní so súčasným stavom):

Sadzba dane za užívanie verejného priestranstva (za 1 m²/rok)			
	<i>Do 31. 1. 2022</i>	<i>1. 2. – 31. 12. 2022</i>	<i>Od 1. 1. 2023</i>
Zóna plateného parkovania (ZPP)	0,16 €	0,20 €	0,75 €
Veľké („sídľiskové“) MČ mimo ZPP	0,16 €	0,20 €	0,50 €
Ostatné územie	0,16 €	0,20 €	0,25 €

Výška dane za užívanie verejného priestranstva za 1 deň (pri pôdoryse vozidla od 7 do 9 m²)			
	<i>Do 31. 1. 2022</i>	<i>1. 2. – 31. 12. 2022</i>	<i>Od 1. 1. 2023</i>
Zóna plateného parkovania (ZPP)	1,12 – 1,44 €	1,40 – 1,80 €	5,25 – 6,75 €
Veľké („sídľiskové“) MČ mimo ZPP	1,12 – 1,44 €	1,40 – 1,80 €	3,50 – 4,50 €
Ostatné územie	1,12 – 1,44 €	1,40 – 1,80 €	1,75 – 2,25 €

Výška dane za užívanie verejného priestranstva za 30 dní (pri pôdoryse vozidla od 7 do 9 m²)			
	<i>Do 31. 1. 2022</i>	<i>1. 2. – 31. 12. 2022</i>	<i>Od 1. 1. 2023</i>
Zóna plateného parkovania (ZPP)	33,60 – 43,20 €	42,00 – 54,00 €	157,50 – 202,50 €
Veľké („sídľiskové“) MČ mimo ZPP	33,60 – 43,20 €	42,00 – 54,00 €	105,00 – 135,00 €
Ostatné územie	33,60 – 43,20 €	42,00 – 54,00 €	52,50 – 67,50 €

Treba však opätovne zdôrazniť, že zdanenie nespôsobilých vozidiel nastáva až v prípade, ak držiteľ vozidla dobrovoľne neodstráni vozidlo z verejného priestranstva v lehote 30 dní odo dňa doručenia výzvy. Zároveň podotýkame, že zdanenie užívania verejného priestranstva samo o sebe neznamená zánik povinnosti odstrániť vozidlo z verejného priestranstva, ak takáto povinnosť držiteľovi vyplýva z iných právnych predpisov (napr. zákon o odpadoch).

pričom parkovacia plocha bola určená za určené parkovisko príslušným orgánom štátnej správy odpadového hospodárstva na základe ich žiadosti

² § 60 ods. 6 zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch

Ad (2): užívanie verejného priestranstva v prípade vyhradených parkovacích miest

2.1 K vyhradenému parkovaniu vo všeobecnosti

Daňové sadzby sa v prípade vyhradeného parkovania (ak nepočítame jednu zmenu v roku 2018 v súvislosti s osobitným zavedením sadzieb v zóne plateného parkovania) nemenili prakticky od roku 2005. Za túto dobu sa jednak nepochybne navýšil počet parkujúcich vozidiel, podstatne sa zvýšil dopyt po vyhradených parkovacích miestach – ktorému pochopiteľne v záujme ostatnej parkujúcej verejnosti principiálne nebolo možné vyhovieť v plnom rozsahu – a v dôsledku nezmenenej sadzby dochádzalo k zjavnému „zlačňovaniu“ vyhradeného parkovania pre osoby, ktoré (hoci platený) benefit v podobe „vlastného“ parkovacieho miesta už mali.

Ako je zrejmé aj z nižšie uvedenej tabuľky, za ostatných 15 rokov minimálna mzda ako aj priemerná mzda vzrástli dvojnásobne, z čoho vyplýva prakticky reálny pokles ceny 1 vyhradeného parkovacieho miesta o cca 50 % v porovnaní s rokom 2005:

Rámcové porovnanie bežnej ročnej dane za 1 parkovacie miesto (12 m ²) v porovnaní s minimálnou mzdou a priemernou mzdou v národnom hospodárstve				
	Rok 2005	Rok 2010	Rok 2015	Rok 2020
Výška ročnej dane (RD)	525,60 € (sadzba 0,12 €/m ² /deň)			
Výška minimálnej mzdy (MZ)	229,04 € ³	307,70 €	380,00 €	580,00 €
Pomer MZ a RD	44 %	59 %	72 %	110 %
Výška priemernej mzdy (PZ)	573,39 € ⁴	769,00 €	883,00 €	1133,00 €
Pomer PZ a RD	109 %	146 %	168 %	216 %

Okrem toho prijatím VZN č. 221 o výkone správy pri osobitnom užívaní miestnych a účelových ciest sa prijal princíp zásadného nevyhradzovania parkovacích miest okrem stanovených výnimiek. Tým sa „lukratívnosť“ vyhradeného parkovania ešte posilňuje. Z toho dôvodu sa po uplynutí prechodného obdobia (v trvaní do konca roka 2023) navrhuje upraviť daňové sadzby nasledovne (v porovnaní so súčasným stavom):

Sadzba dane za užívanie verejného priestranstva (za 1 m ² /rok)		
	Súčasný stav až do 31. 12. 2023	Od 1. 1. 2024
Centrálna časť mesta	0,342 €	0,420 €
Zóna plateného parkovania okrem centra	0,228 €	0,320 €
Ostatné územie	0,120 €	0,220 €

Výška dane za užívanie verejného priestranstva – trvalé (t. j. vyhradené) parkovanie (prepočítané na bežný rok/365 dní pri bežnej veľkosti parkovacieho miesta 12 m ²)		
	Súčasný stav až do 31. 12. 2023	Od 1. 1. 2024
Centrálna časť mesta	1497,96 €	1839,60 €
Zóna plateného parkovania okrem centra	998,64 €	1401,60 €
Ostatné územie	525,60 €	963,60 €

³ Výška minimálnej mzdy v roku 2005 bola 6 900 Sk.

⁴ Výška priemernej mzdy v roku 2005 bola 17 274 Sk.

2.2 K vyhradenému parkovaniu pre orgány štátnej správy

Štátne orgány boli v meste Košice dlhodobo oslobodené od akejkoľvek daňovej povinnosti, čo sa týka užívania verejného priestranstva. Nazdávame sa, že aj s prihliadnutím na zavedenú prax v iných mestách, najmä v oblasti trvalého parkovania ide o mimoriadne veľký benefit. (V centre Bratislavy dokonca štátne orgány platia za vyhradené parkovacie miesta zjavne komerčné ceny.⁵) Preto sa navrhuje čiastočne zdanenie parkovacích miest, a to v rozsahu 35 % z „bežnej“ daňovej sadzby, s prechodným obdobím od 2. polroka 2022 do konca roku 2023:

ŠTÁTNA SPRÁVA				
Výška dane za užívanie verejného priestranstva – trvalé (t. j. vyhradené) parkovanie – 65 % zľava z bežnej dane (prepočítané na bežný rok/365 dní pri bežnej veľkosti parkovacieho miesta 12 m²)				
	<i>Do 30. 6. 2022</i>	<i>1. 7. – 31. 12. 2022</i>	<i>1. 1. – 31. 12. 2023</i>	<i>Od 1. 1. 2024</i>
Centrálna časť mesta	0 €	87,60 € (44,16 € - prepočítané na 2. polrok/184 dní)	219 €	643,86 €
Zóna plateného parkovania okrem centra	0 €		219 €	490,56 €
Ostatné územie	0 €		219 €	337,26 €

2.3 K vyhradenému parkovaniu pre ĽZP

Pri komplexnom pohľade na tému regulácie parkovania považujeme za vhodné minimalizovať vyhradené parkovanie v čo najväčšej miere – a k tomuto princípu sa hlási aj VZN č. 221. Aj preto sa navrhuje aspoň symbolická finančná spoluúčasť daňovníkov s ĽZP, a to vo výraznej zľave v rozsahu 97 % z bežnej daňovej sadzby. Bez ohľadu na to, primárnym záujmom prevádzkovateľa vyhradených parkovacích miest je minimalizácia vyhradzovania parkovacích miest na konkrétne EČV a naopak, dbanie na vyhradzovanie všeobecných parkovacích miest (bez EČV) v rozsahu 4 % na každej ulici. Ide však nepochybne o dlhší proces postupného dopravného preznačovania jednotlivých ulíc.

ĽZP		
Výška dane za užívanie verejného priestranstva – trvalé (t. j. vyhradené) parkovanie – 97 % zľava z bežnej dane (prepočítané na bežný mesiac/30 dní pri bežnej veľkosti parkovacieho miesta 12 m²)⁶		
	<i>Súčasný stav až do 31. 12. 2023</i>	<i>Od 1. 1. 2024</i>
Centrálna časť mesta	0 €	4,54 €/mesiac
Zóna plateného parkovania okrem centra	0 €	3,46 €/mesiac
Ostatné územie	0 €	2,38 €/mesiac

⁵ Pri rýchлом prehľadaní zmlúv v centrálnom registri zmlúv možno nájsť mnohé zmluvy, kde BPS PARK, a. s. – prevádzkovateľ parkovacích miest v centre Bratislavy – prenecháva orgánom štátnej správy parkovacie miesta za komerčné ceny, napr.:

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (<https://www.crz.gov.sk/zmluva/6021900/>)

- ročná cena za 1 parkovacie miesto (s DPH) za 1836 € od 15.11.2021 do 14.11.2022

- ročná cena za 1 parkovacie miesto (s DPH) za 1956 € od 15.11.2022 do 14.11.2023

Kancelária Najvyššieho súdu SR (<https://www.crz.gov.sk/zmluva/5500738/>)

- ročná cena za 1 parkovacie miesto (s DPH) za 2136 € od 1.3.2021 do 28.2.2022

Generálna prokuratúra SR (<https://www.crz.gov.sk/zmluva/5291918/>)

- ročná cena za 1 parkovacie miesto (s DPH) za 2136 € od 1.1.2021 do 31.12.2021

- ročná cena za 1 parkovacie miesto (s DPH) za 2136 € od 1.1.2022 do 31.12.2022

⁶ V prípade veľkosti parkovacieho miesta o výmere 17 m² by sa uvedená daň navýšila o cca 40 %.

2.4 Porovnanie s ostatnými krajskými mestami:

Navrhovaná právna úprava či už v oblasti vyhradeného parkovania pre štátnej orgány alebo ŤZP je vo výraznej miere porovnateľná aj so situáciou v ostatných krajských mestách:

Výška zľavy z dane za užívanie verejného priestranstva na trvalé (t. j. vyhradené) parkovanie		
	Pre štátnu správu	Pre ŤZP
Hlavné mesto Bratislava ⁷	0 % (bez oslobodenia)	Cca od 33 % do 96 % (sadzba 0,02 €/m ² /deň)
MČ Bratislava – Staré Mesto ⁸	0 % (bez oslobodenia)	Cca 94 % (sadzba 0,02 €/m ² /deň)
Banská Bystrica ⁹	0 % (bez oslobodenia)	100 % (pri odkázanosti na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom) alebo 50 % (v ostatných prípadoch)
Nitra ¹⁰	0 % (bez oslobodenia)	100 % (pri splnení podmienok vo VZN)
Prešov ¹¹	- ¹²	-
Trenčín ¹³	0 % (bez oslobodenia)	100 % (za podmienky označenia vozidla parkovacím preukazom)
Trnava ¹⁴	- ¹⁵	-
Žilina ¹⁶	0 % (bez oslobodenia)	100 %
Košice – návrh (po uplynutí prechodného obdobia)	65 %	97 % (prepočet sadzby podľa lokalít na m ² /deň: 0,0126 € - 0,0096 € - 0,0066 €)

⁷ VZN č. 15/2012 (https://bratislava.blob.core.windows.net/media/Default/Dokumenty/Str%C3%A1nky/Chcem%20vediet/V%C5%A1eobecne%20z%C3%A1v%C3%A4zn%C3%A9%20nariadenie%20hlavn%C3%A9ho%20mesta%20SR%20Bratislavy%20%C4%8D.15_2012.pdf)

⁸ VZN č. 3/2021 (https://www.staremesto.sk/data/MediaLibrary/61/61633/vzn_2021_003.pdf)

⁹ VZN č. 9/2020 (<https://cdn.banskabystrica.sk/2020/06/VZN-%C4%8D.-9-2020.pdf>)

¹⁰ VZN č. 3/2016 v znení neskorších dodatkov (<https://klient.nitra.sk/FileOutputHttpHandler.ashx?arguments=CGUQdVXQLqkCfVXwzy0HXivb6mSFWqqbnv7ZNFnCfFkzW4E8Nc10qnRuthIJ3oveSHcM43ol5eA009fkzs%2fdYia37CyZ7tscbw%3d%3d>)

¹¹ VZN č. 12/2015 (<https://egov.presov.sk/FileOutputHttpHandler.ashx?arguments=CDvBKfkOnuKEAWkDuvhlptsEMwXimWXXTsOcvDvVXt9K8s4n%2bKTskF0gYtmzimkPYqEnvj5RnMfN5wG4AW7BD22ipkaQSRw5Fg%3d%3d>) – VZN bolo neskôr novelizované, ale časť týkajúca sa dane za užívanie verejného priestranstva ostala nezmenená

¹² VZN neobsahuje trvalé parkovanie ako formu užívania verejného priestranstva.

¹³ VZN č. 14/2013 (https://trencin.sk/wp-content/uploads/2020/12/vzn14_2013_%C3%BApln%C3%A9-znenie_01012021.pdf)

¹⁴ VZN č. 552 z roku 2020 (https://www.trnava.sk/userfiles/file/Ordinance/vzn_po_schvaleni_mz3.pdf)

¹⁵ VZN neobsahuje trvalé parkovanie ako formu užívania verejného priestranstva.

¹⁶ VZN č. 5/2011 (<https://www.zilina.sk/vzn/vseobecne-zavazne-nariadenie-c-5-2011-o-dani-za-uzivanie-verejneho-priestranstva/>)

Osobitná časť

K čl. I

K bodom 1 a 5

Problém zdanenia tzv. autovrakov sa navrhuje riešiť prostredníctvom „prevádzky-schopnosti“ vozidla (mimo zákona o odpadoch). Za užívanie verejného priestranstva sa bude považovať umiestnenie motorového vozidla na verejnom priestranstve, ak

- a) vozidlo bolo vyradené dočasne alebo trvalo z evidencie vozidiel,
- b) nemá „platnú STK/EK“, alebo
- c) je inak nespôsobilé na prevádzku v cestnej premávke podľa § 45 ods. 2 a § 46 zákona č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke.

K bodom 2 a 4

Legislatívno-technické upresnenie. Namiesto odkazu na iné konkrétne VZN mesta (pričom pôvodne odkazované VZN č. 45 už bolo zrušené) sa navrhuje odkázať na zákon, ktorý obci umožňuje schváliť príslušné VZN – v tomto prípade VZN ohľadom trhových miest.

K bodu 3

Legislatívno-technické upresnenie (aktualizácia zákona o energetike).

K bodu 6

Legislatívno-technické upresnenie oslobodenia od dane na základe aplikačnej praxe (namiesto odkazu na „stavby verejnoprospešných inštitúcií“ sa navrhuje odkázať na „verejnoprospešné stavby“). Upresnením sa lepšie vystihuje podstata oslobodenia od dane.

K bodom 7 a 8

Z dôvodu zámeru postupne čiastočne zdaňovať užívanie verejného priestranstva pre orgány štátnej správy v prípade trvalého parkovania vozidla mimo stráženého parkoviska sa javí vhodné vyčleniť okruh štátnej správy do osobitnej položky zoznamu (pričom pojem „štátna správa“ sa nahrádza širším a všeobecnejším pojmom „verejná správa“). Zároveň dochádza k precizovaniu pojmu zastupiteľského úradu (typicky ide o veľvyslanectvá a konzuláty, ktoré požívajú plnú diplomatickú imunitu); z tohto pojmu sa navrhuje vylúčiť tzv. honorárne konzuláty. Honorárny konzul (na rozdiel od bežného konzula) nemá konzulárne výsady; požíva len obmedzené imunity, a na základe medzinárodného práva nie je oslobodený od daní a poplatkov.

K bodom 9 a 13

Podstatnou časťou novelizácie je zrušenie bezplatného vyhradeného parkovania pre niektoré okruhy osôb. Napriek tomu sa namiesto 100 % oslobodenia navrhuje tiež pomerne výrazné zníženie 65 % pre štátnu (resp. verejnú) správu a až 97 % zníženie pre osoby s ŤZP. Podrobnejšia kvantifikácia navrhovaných daňových úprav je uvedená vo všeobecnej časti dôvodovej správy.

K bodu 10

Daňová povinnosť v prípade umiestnenia nespôsobilého vozidla na verejnom priestranstve vznikne až po uplynutí 30-dňovej lehoty na odstránenie vozidla, ak držiteľ vozidla tejto výzve nevyhovie. Inak je umiestnenie nespôsobilého vozidla oslobodené od dane. Z dôvodu zabráneniu možnému špekulatívnemu správaniu sa explicitne stanovuje podmienka, že vozidlo musí byť z verejného priestranstva odstránené, nielen premiestnené do inej lokality verejného priestranstva.

K bodom 11 a 12

Podstatným spôsobom sa upravujú daňové sadzby v prípade umiestnenia nespôsobilého vozidla na verejnom priestranstve a v prípade trvalého parkovania mimo stráženého parkoviska. Podrobné vysvetlenie a kvantifikácia je uvedená vo všeobecnej časti dôvodovej správy.

K bodu 14

V prechodnom ustanovení sa navrhuje dočasne po určitú dobu ponechať doterajšie oslobodenie od dane, resp. znížené daňové sadzby v porovnaní so stavom od 1. 1. 2024. Tým sa dáva pomerne veľký časový priestor pre aktuálnych či potenciálnych daňovníkov, aby si usporiadali svoje vlastné záležitosti s prihliadnutím na budúce zvýšené daňové sadzby.

K čl. II

Vzhľadom na väčší počet zmien sa navrhuje vyhlásenie úplného znenia VZN.

K čl. III

Účinnosť zmeny VZN sa navrhuje od 1. 2. 2022.

Košice 25. 11. 2021

Spracoval: referát právny a legislatívny
referát daní a poplatkov